

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

СЕРІЯ 15

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
/ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ/

ВИПУСК 5К (134) 21

УДК 0.51

Н 34

WEB сторінка електронного видання : <http://www.fivs.npu.edu.ua/chasopys-npu-seria-15>

www.fivs.npu.edu.ua/chasopys-npu-seria-15

Збірник входить до переліку фахових наукових видань України за галузями наук:

«Педагогічні науки» – (наказ Міністерства освіти і науки України № 1022 від 07.10.2016 р.);

«Фізичне виховання і спорт» – (наказ Міністерства освіти і науки України № 528 від 12.05.2015 р.).

Державний комітет телебачення і радіомовлення України: свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації - серія КВ № 8621 від 01.06.2004 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України категорії «Б» за галузями наук: 011 «Педагогічні науки», 017 «Фізичне виховання і спорт» – (Наказ Міністерства освіти і науки № 886 від 02.07.2020).

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. – Випуск 5К(134) 21. – с. 238

У статтях розглядаються результати теоретичних та науково-експериментальних досліджень у галузі педагогічної науки, фізичного виховання та спорту, висвітлюються педагогічні, медико-біологічні, психологічні і соціальні аспекти, інноваційні технології навчання фізичної культури, практики підготовки спортсменів. Збірник розрахований на аспірантів, докторантів, наукових, педагогічних та науково-педагогічних працівників. Статті друкуються в авторській редакції.

Редакційна рада:

Андрущенко В.П.	доктор філософських наук, академік НАПН України, ректор НПУ імені М.П. Драгоманова; (гол. Ред. ради);
Бондар В. І.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Вернидуб Р.М.	доктор філософських наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Євтух В.Б.	доктор історичних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Дробот І.І.	доктор історичних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Жалдак М.І.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Зернецька А.А.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Мацько Л.І.	доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Падалка О.С.	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Синьов В.М.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Торбін Г.М.	доктор фізико-математичних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Шуг М.І.	доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова.

Головний редактор **О. В. Тимошенко**

Редакційна колегія серії:

Тимошенко О.В.	доктор педагогічних наук, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
Томенко О.А.	доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, Сумський державний педагогічний університет;
Путров С. Ю.	кандидат педагогічних наук, професор, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
Дьоміна Ж.Г.	кандидат педагогічних наук, доцент, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
Малечко Т.А.	кандидат педагогічних наук, доцент, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
Андрєєва О.В.	доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, Національний університет фізичного виховання і спорту України;
Грибан Г.П.	доктор педагогічних наук, професор, Житомирський державний університет імені І. Франка;
Пронтенко К.В.	доктор педагогічних наук, професор, Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова;
Пронтенко В.В.	кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова;
Ейдер Ежи	доктор педагогічних наук, доктор наук з фізичного виховання, професор Щещинського університету, Польща;
Приймаков О.О.	доктор біологічних наук, професор, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Схвалено рішенням Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова

ISSN 2311-2220

© Автори статей, 2021

© НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021

© Редакційна колегія серії, 2021

Збірник друкується щомісяця

ЗМІСТ 5 К (134) 2021

**РОЗДІЛ I. ГУМАНІСТИЧНІ І ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ,
ТУРИЗМУ І ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ**

1. *Дакаленко О. В., Полещук С. М., Бочарова С. А.* ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ СИСТЕМНОСТІ СИНТЕТИЧНОГО ТА АНАЛІТИЧНОГО ЧИТАННЯ У ВИШАХ СПОРТИВНОГО СПРЯМУВАННЯ..... 10
2. *Жайворонюк О. О., Кольцова О. С., Голяк С. К.* ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ..... 13
3. *Кириченко Т. В.* ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВОЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 17
4. *Маковецька Н. В., Конох О. Є., Волосубєв А. О.* ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ..... 22
5. *Марченко О. Ю., Цикало Л. С., Васецький І. А.* ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ ХЛОПЦІВ ТА ДІВЧАТ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ..... 26
6. *Моєчан В. П.* ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ..... 30
7. *Ланголова М. Б.* АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕНІ СЛОВА В СПОРТИВНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УКРАЇНІ..... 35
8. *Смирнов І. Г.* ОЛЕНА СТЕПАНІВ: ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ, ЗДОБУТКИ, ДОСЯГНЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ В ТУРИЗМІ, ЯК ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ-ОФІЦЕРА, ДИПЛОМАТА, ГЕОГРАФА, ГЕОЛОГІСТА..... 39
9. *Танана С. М.* ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ..... 46

РОЗДІЛ II. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

10. *Horoshko Viktoriia.* THE IMPACT OF HYPODYNAMIA ON THE FUNCTIONAL STATE OF HEALTH OF YOUNG PEOPLE DURING THEIR STUDIES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS..... 52
11. *Базилевич Н. О.* ВПЛИВ ЗАСОБІВ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ-БОКСЕРІВ..... 56
12. *Глухов І. Г., Пітин М. П., Дробот К. В.* ОЦІНКА СТУДЕНТАМИ РІЗНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КОМПОНЕНТІВ ВЛАСНОЇ ПЛАВАЛЬНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ..... 60
13. *Глухова Г. Г., Кольцова О. С., Коваль В. Ю.* ОПТИМІЗАЦІЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІВЧАТ 12-14 РОКІВ ЗАСОБАМИ "JUNIOR Z"..... 64
14. *Данилюк В. М.* ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ СТАРШОКЛАСНИКІВ..... 68
15. *Закопайло С. А., Потужній О. В.* ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ОЗДОРОВОЧОГО ФІТНЕСУ В СИСТЕМІ ВИЩИХ НАВАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ТА ЇХ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ..... 72
16. *Іщенко О. А.* ПРОГРАМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ..... 75
17. *Котанджи Л. В.* ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ АТЛЕТИЗМУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 79
18. *Красов О. І.* ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІТЕЙ 9 - РІЧНОГО ВІКУ..... 83
19. *Круцевич Т. Ю., Марченко О. Ю.* ОСОБЛИВОСТІ ТА ВІДМІННОСТІ САМООЦІНКИ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЮНАКІВ МІСЬКОЇ ТА СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ..... 87
20. *Ланголова М. Б., Рижик Р. О., Діас Д. Л.* ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ І ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ..... 91
21. *Ланголова Н. Є., Рубан В. Ю., Кусай М. В.* РУХОВА АКТИВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА..... 97
22. *Поліщук В. В., Потужній О. В.* САМОСТІЙНІ ЗАНЯТТЯ В СИСТЕМІ НАВЧАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ..... 106
23. *Поліщук В. В., Поліщук М. В.* ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ..... 109
24. *Попрошасє О. В., Білик О. А.* ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕНДЕНЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 113
25. *Троценко Т. Ю., Троценко В. В.* ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ..... 118
26. *Чупрун Н., Кравченко Т., Josipa Radas* ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ОЗДОРОВОЧОГО ФІТНЕСУ НА ФІЗИЧНИЙ СТАН ДІТЕЙ 6-9 РОКІВ..... 122
27. *Юзковець І. О.* МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МІНІ-БАСКЕТБОЛУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОЦІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ..... 127

РОЗДІЛ III. ОЛІМПІЙСЬКИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ

28. *Zorf Mohammed, Abd-el-Kader Benchehida, Kada Belkabiche, Mohamed Arab Karroum* WORKED CONDITIONS AND THEIR IMPACTS ON THE SELF-CONCEPT DIMENSIONS AMONG ALGERIAN COACHES..... 132

оригінальної спортивно-тематичної та наукової літератури за фахом, що, у свою чергу, допоможе їм відчувати великий і якісний поштовх як у навчанні читанню в аудиторії, так і самостійно.

Література

1. Гапон Ю. А. Специфика дисциплины и факторы, что определяют содержание (содержание) преподавания иностранных языков профессионального направления: сб. науч. статей / Ю. А. Гапон. – К.: Вид-во Европейського університету, 2003. – С. 40-49.
2. Егоров Т. В. Психология овладения навыками чтения / Т. В. Егоров. Акад. пед. наук, Ин-т психологи. – М.: Изд-во «Академии педагогических наук», 1999. – 263 с.
3. Ісаєва О. В. Нові тенденції у викладанні іноземних мов у немовних закладах вищої освіти / О. В. Ісаєва // Збірник наукових праць ДонНАБА. Випуск № 4, Том 2 (10), 2017. – С. 38-41.
4. Кнодель А. В. Психолого-педагогические аспекты обучения иностранным языкам (Монография) / А. В. Кнодель. – К.: Изд-во «Паливода», 2009. – 260 с.
5. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе: Учеб.-метод. пособие для вузов / С. К. Фоломкина. – М.: Высш.шк., 1987. – 207 с. (Би-ка преподавателя)

References

1. Gapon Ju.A. (2002). The specificity of discipline and factors that have to determine the substance (content) of teaching of foreign languages of professional direction: the collection of scientific articles. K.: Edition of European University. P. 40 – 49.
2. Egorov T. V. (1993). Psychology of mastering of reading habits. [Academy of pedagogical sciences, RSFSR, Institute of Psychology]. M.: "Academy of pedagogical sciences", 1993. 263 p.
3. Isayeva O. V. (2017). The new tendencies in teaching of foreign languages in non-language higher schools. [The collection of scientific works DONNABA], Part № 4, Volume 2 (10). P. 38-41.
4. Knodel A. V. (2009). Psychological and pedagogical aspects of teaching of foreign languages (Monography). K.: Edition "Palyvoda". 260 p.
5. Folomkina S. K. (1981). Teaching of reading in foreign language in non-language higher schools: Teaching manual for higher schools. M.: Higher School. 207 p. (Library for higher school teachers)

УДК 796.0111.3-057.874: 613: 796.032

Жайворонок О.О.,
магістр,
Кольцова О.С.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Голяк С.К.,
кандидат біологічних наук, доцент,
Херсонський державний університет, м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено аналіз організаційно-педагогічних умов формування фізкультурно-валеологічних знань молодших школярів засобами олімпійської освіти.

В процесі дослідження визначено, що найважливішими педагогічними факторами оптимізації процесу формування цінностей здорового способу життя виступають інформаційне забезпечення процесу; включення особистості в діяльність; пробудження адекватних переживань щодо цінності.

Використання різноманітних форм олімпійської освіти сприяє формуванню здорової людини, з особистісними якостями, що базуються на принципах олімпізму.

Встановлено, що ефективність процесу формування у молодшого школяра фізкультурно-валеологічних знань засобами олімпійської освіти визначає ряд педагогічних умов: варіативність змісту і організаційних форм олімпійської освіти; наявність емоційно-насичених і доступних для школяра ситуацій-прикладів ціннісного ставлення до здоров'я; забезпечення рефлексії та перенос здоров'язберігаючої поведінки на умови позашкольного життя.

Протягом дослідження впроваджувались основні складові олімпійської освіти в освітній процес нової української школи та позавучну діяльність школярів. Проведене дослідження свідчить про ефективність використання складових олімпійської освіти в процесі формування фізкультурно-оздоровчих знань школярів.

Ключові слова: фізкультурно-валеологічні знання, здоровий спосіб життя, олімпійська освіта, молодші школярі, умови, етапи.

Жайворонок А.А., Кольцова О.С., Голяк С.К. Организационно-педагогические условия формирования физкультурно-валеологических знаний младших школьников средствами олимпийского образования. В статье осуществлен анализ организационно-педагогических условий формирования физкультурно-валеологических знаний младших школьников средствами олимпийского образования.

В процессе исследования определено, что важнейшими педагогическими факторами оптимизации процесса формирования ценностей здорового образа жизни выступают информационное обеспечение процесса; включение

личности в деятельность; пробуждение адекватных переживаний ценности.

Использование различных форм олимпийского образования способствует формированию здорового человека, с личностными качествами, основанные на принципах олимпизма.

Установлено, что эффективность процесса формирования у младшего школьника физкультурно-валеологических знаний средствами олимпийского образования определяет ряд педагогических условий: вариативность содержания и организационных форм олимпийского образования; наличие эмоционально-насыщенных и доступных для школьника ситуаций-примеров ценностного отношения к здоровью; обеспечение рефлексии и перенос здоровьесберегающего поведения на условия внешкольной жизни.

В течение исследования внедрялись основные составляющие олимпийского образования в образовательный процесс новой украинской школы и внеурочную деятельность школьников. Проведенное исследование свидетельствует об эффективности использования составляющих олимпийского образования в процессе формирования физкультурно-оздоровительных знаний школьников.

Ключевые слова: физкультурно-валеологические знания, здоровый образ жизни, олимпийское образование, младшие школьники, условия, этапы.

Zhaivoronok Olexandr, Koltsova Olha, Holiaka Serhei. Optimization of motor activity of schoolchildren by means of olympic education. The article analyzes the organizational and pedagogical conditions for the formation of physical culture and valeological knowledge of junior high school students by means of Olympic education.

In the course of the research it was determined that the formation of physical culture and valeological knowledge of junior schoolchildren is connected with the degree of their creative realization in the process of activity and behavior.

The most important pedagogical factors in optimizing the process of forming the values of a healthy lifestyle are the information support of the process; inclusion of the individual in the activity; awakening adequate feelings about value.

The use of various forms of Olympic education contributes to the formation of a healthy person with personal qualities based on the principles of Olympism. The content of Olympic education is able to form in students knowledge about the basics of a healthy lifestyle, physical culture and sports, to raise a child healthy, honest, tolerant.

It is established that the effectiveness of the process of formation of junior schoolchildren's physical culture and valeological knowledge by means of Olympic education determines a number of pedagogical conditions: variability of the content and organizational forms of Olympic education; the presence of emotionally rich and accessible to the student situations-examples of values to health; providing reflection and transfer of health-preserving behavior to the conditions of extracurricular life.

The contingent of the study consisted of students of 3rd grade. During the study, the main components of Olympic education were introduced into the educational process of the new Ukrainian school and extracurricular activities of students of the experimental group (Olympic lessons, morning exercise, moving breaks, independent classes through recording in the progress tracker).

The following stages of the process of knowledge formation and their implementation in practice are identified: emotional infection; practical mastering of norms of behavior; reflection.

One of the methods of our study was a questionnaire to determine the level of formation of physical culture and valeological knowledge, which is the essence of health competencies.

The analysis of the obtained results shows that a much higher increase was obtained in the experimental group, where the components of Olympic education were introduced, namely 22.3% of the initial level, while in the control group only 8.6%.

Our study on the formation of physical culture and health knowledge based on the use of components of Olympic education has shown that the implemented approach has a significant impact, as evidenced by the results of the final study.

Keywords: physical culture and valeological knowledge, healthy lifestyle, Olympic education, junior high school students, conditions, stages.

Вступ. На формування знань, умінь та навичок у сфері пізнання дитиною самої себе, своїх можливостей і способів їх розвитку та примноження найбільший вплив надають освітні установи, на які покладаються завдання по формуванню культури здорового способу життя, виходячи з природно-соціальних основ здоров'я та усвідомлення права і відповідальності суспільства за здоров'я дітей [7, 10].

Узагальнення досвіду діяльності різних видів освітніх установ по формуванню культури здорового способу життя дітей показало, що недостатньо вивченими є питання, пов'язані з організаційно-змістовними умовами формування фізкультурно-валеологічних знань в умовах нової української школи.

Одним з новітніх підходів до виховання особистості дитини, для формування її знань, умінь та навичок є інтеграція складових олімпійської освіти в освітній процес [2, 3, 5].

Таким чином, актуальність цього дослідження зумовлена, як об'єктивною необхідністю створення системи здоров'язберігаючих заходів щодо формування знань з основ здорового способу життя дітей, так і недостатньою розробленістю багатьох аспектів даної проблеми на теоретичному та методичному рівнях.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання теорії та методики фізичного виховання молодших школярів розкриваються в працях Б.А. Ашмаріна, В.К. Бальсевича, В.І.Ляха, Л.П. Матвеева, В.І. Столярова та ін.

Особливості та значення фізкультурно-оздоровчої діяльності як засобу виховання вивчали Д.В. Горєва, Л.С. Колчанова, С.А. Соколов та ін.

Різноманітні аспекти формування основ здорового способу життя школярів розглядали Н.О. Бєлікова, В.Г. Білик, О.В. Брикатій, О.В. Васичкіна, О.Р. Волошин, О.В. Жабокрицька, М.С. Солопчук, О.О. Яременко та ін.

Роль олімпійської освіти в збереженні і зміцненні здоров'я дітей, їх особистісному розвитку вивчали Булатова М.М., Ермолова В.М., Бубка С.Н., Томенко О.А., Передрій В.В. та ін.

Таким чином, аналіз науково-методичної літератури в сфері формування у молодших школярів основ здорового способу життя дозволив нам виявити суперечність між наявністю досліджень з різних форм фізичного виховання молодших школярів та недостатністю робіт з проблеми формування фізкультурно-валеологічних знань школярів в умовах нової української школи.

Мета роботи - проаналізувати організаційно-педагогічні умови формування фізкультурно-валеологічних знань молодших школярів засобами олімпійської освіти.

Методологія дослідження. Дослідження проводилось з вересня 2019 р. по жовтень 2020 р. в контексті написання кваліфікаційної роботи в рамках дослідної теми кафедри теорії та методики фізичного виховання ХДУ «Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізкультурно-оздоровчої роботи різних груп населення» [4]. Контингент дослідження склали учні 3 класів ЗЗСО І-ІІІ ст. №32 у кількості 44 особи (21 учень – експериментальної та 23 учні контрольної груп). В процесі дослідження використовувались наступні методи: аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження; педагогічне спостереження; визначення фізкультурно-валеологічних знань (анкета-тест, розроблений Н.В. Матоніною та С.В. Барбашовим [6]); методи математичної статистики.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній новій українській школі акцент зміщується на формування інтелектуальної та фізично активної дитини, патріота. З огляду на це, в контексті нашого дослідження особливого значення набуває принцип формування здорового способу життя, що є ключовим поняттям здоров'язбережувальної компетентності.

Під час дослідження ми спиралися на визначення Братищенко І. В. [1] що «здоров'язбережувальна компетентність - це готовність самостійно вирішувати завдання, пов'язані з підтримкою, зміцненням та збереженням здоров'я, як свого, так і оточуючих». Саме тому особливого значення набуває процес формування валеологічних знань дітей молодшого шкільного віку як фундаментального базису розвитку компетентності.

Віковий інтервал від 7 до 10 років є сенситивним для багатьох фізичних якостей людини. У цьому віці особливо важливим є закладення основ потенціалу фізичної активності людини, а проблема формування ціннісних орієнтацій особистості є важливою для особистісного розвитку.

Основним методом формування знань та ціннісних відносин на даному віковому етапі є емоційно забарелена справа, що дозволяє прищепити дитині поведінкові звички [8, 9].

Неефективними стосовно до даного віку є: методи орієнтовані на організацію рефлексивної діяльності, на аналіз власних ціннісних уподобань дитини; методи, які передбачають оперування абстрактними поняттями; методи, що вимагають від дитини високого ступеня самоорганізації в діяльності.

Одним з підходів до визначення означених завдань є активна участь дитини у фізкультурно-оздоровчих заходах з олімпійської тематики, що сприяє поповненню дефіциту рухової активності, гармонізації навантажень, організації розважальної зайнятості дітей, розширює межі їх уявлень про власні можливості, формує якості особистості, як зібраність, витривалість, цілеспрямованість, рішучість, ініціативність, які є основою самостійності людини.

Основною метою в контексті інтеграції складових олімпійської освіти в освітній процес закладів загальної середньої освіти є формування олімпійської культури особистості, яка базується на знаннях з олімпізму, прикладах видатних спортсменів, вихованні особистості в душі олімпійських цінностей, залученні дітей до занять фізичною культурою та спортом, дотриманні здорового способу життя [3].

На основі аналізу науково-методичної літератури ми визначили основні умови розвитку особистості в процесі діяльності з олімпійської освіти: вільний вибір та участь у творчій діяльності; спілкування; розвиток активності. Дані умови сприятимуть засвоєнню основних цінностей олімпізму.

Дані умови реалізуються під час вирішення наступних завдань:

1. Включення дітей у таку діяльність, яка сприятиме взаємодії з дорослими та однолітками;
2. Створення простору для активізації та реалізації потенціалу всіх учасників процесу;
3. Використання прикладів, які могли б стати для дитини певним зразком в майбутньому.

Вирішення означених завдань сприятиме: зміцненню здоров'я, розвитку потреби у фізичному вдосконаленні, формуванню певного рівня знань і умінь у використанні здоров'язберігаючих заходів в повсякденному житті.

Ефективність процесу формування у молодшого школяра фізкультурно-валеологічних знань засобами олімпійської освіти визначає ряд педагогічних умов, серед яких виділяють: варіативність змісту і організаційних форм олімпійської освіти; наявність емоційно насичених і доступних для школяра ситуацій-прикладів ціннісного ставлення до здоров'я; забезпечення рефлексії та перенос здоров'язберігаючої поведінки на умови позашкільного життя.

Реалізація даних умов сприятиме цілісності і безперервності процесу формування у молодших школярів валеологічних знань, які є основою здоров'язбережувальних компетентностей.

В процесі нашого дослідження складові олімпійської освіти впроваджувались у фізкультурно-оздоровчу діяльність ЗЗСО та здійснювалися через використання позаурочних форм роботи: олімпійські уроки, ранкова зарядка, рухливі перерви, самостійні заняття через фіксацію у трекері прогресу. Такі форми занять забезпечують повсякденну фізкультурно-оздоровчу діяльність, яка стає значущою в житті дитини. Додатково під час уроків фізичної культури використовувались флеш-картки з олімпійської тематики, як ефективний засіб формування знань.

Ми виділяємо наступні етапи процесу формування знань та їх реалізації на практиці: емоційне зараження; практичне засвоєння норм поведінки; рефлексія.

На першому етапі (емоційне зараження) формування здоров'язбережувальних компетентностей основним завданням є включення молодшого школяра в насичений виховний простір. Поставлена задача вирішується через емоційно насичену презентацію (олімпійський урок) норм поведінки і діяльності, заснованих на цінності здоров'я. Це виражається у формулі: «Мені це подобається, я хочу також». У цей період необхідно сформувати позитивне емоційне ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Результатом даного етапу є формування у молодшого школяра інтересу до здорового способу життя.

Етап практичного засвоєння норм поведінки заснований на включенні молодшого школяра в практичну, щоденну фізкультурно-оздоровчу діяльність. Набуті теоретичні знання втрачають свою значимість без їх практичного застосування. На даному етапі доцільно надати дитині різноманітність способів і прийомів реалізації здорового способу життя.

У даному контексті рухова активність дитини організовується з використанням таких форм, як зарядка, фізкультхвилинка, рухливі перерви та ін. Використання даних форм сприяють практичному закріпленню способів і норм поведінки, відтворення комплексу ціннісних орієнтацій.

На даному етапі значну роль також відіграють заходи з олімпійської освіти. Вони формують досвід участі в різних видах рухової активності, появи інтересу до них і бажання постійно займатися фізичною культурою та спортом.

У роботі з батьками на даному етапі акценти зміщуються з вирішення інформаційних завдань на організацію підтримки сімейних форм фізичного виховання. Результатом етапу є придбання школярем практичного досвіду, в тому числі, дотримання режиму дня, раціонального харчування, рухової активності, самостійного контролю за показниками стану організму і т.д.

На етапі рефлексії ставиться завдання формування усвідомлення молодшим школярем цінності здоров'я. Дане завдання вирішується через обговорення набутого досвіду. На цьому етапі використовуються бесіди, дискусії, обговорення питань. Так, для усвідомлення виконуваних дій дітям пропонувалися питання різного характеру: «Навіщо ці вправи?»; «Що вони розвивають?» та ін. (О. Брикатиї, О. Ващенко, О. Свириденко, Л. Корінчик, М. Лавська, З. Декунова та ін.). Дана етапність в процесі формування ціннісного ставлення до здоров'я замикається в цикл «емоційне зараження – придбання практичного досвіду – комунікативна обробка досвіду», який сприяє формуванню більш складних форм фізкультурно-оздоровчої діяльності, а також здібностей до рефлексивної обробки отриманого досвіду і усвідомлення власної системи ціннісних орієнтацій.

З метою визначення вихідних даних щодо сформованості фізкультурно-валеологічних знань нами були проаналізовані їх вихідні показники (табл. 1.)

Як ми бачимо з таблиці 1. середній показник фізкультурно-валеологічних знань в експериментальній групі на початку дослідження складає 31,8, тоді як в контрольній 30,7. З отриманих результатів видно, що отримані показники знаходяться майже на однаковому рівні. Порівнюючи отримані результати з нормативними показниками для цього тесту, можна зробити висновок, що вони знаходяться на середньому рівні.

Таблиця 1.

Показники фізкультурно-валеологічних знань учнів контрольної та експериментальної груп (у балах)

Показник	Етап	ЕГ	КГ
Результат тестування фізкультурно-валеологічних знань	I	31,8±4,2	30,7±4,9
	II	40,9±4,4	33,6±4,8

Аналіз змін показників фізкультурно-валеологічних знань учнів виявив, що рівень середніх величин збільшився як в контрольній, так й в експериментальній групах. Однак, аналіз отриманих результатів свідчить про значно вищий приріст в експериментальній групі, а саме: приріст в ЕГ, де впроваджувались складові олімпійської освіти, склав 22,3% від вихідного рівня, тоді як в КГ лише 8,6%.

Висновки. Проведене нами дослідження щодо формування фізкультурно-валеологічних знань, практичних вмінь та підвищення рухової активності школярів на основі використання складових олімпійської освіти показало, що впроваджений підхід має значний вплив, про що свідчать результати підсумкового дослідження.

Література

- Братищенко І. В. Впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчальному закладі. URL: <http://teacherjournal.com.ua/>.
- Булатова М. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні / М. Булатова, Ю. Усачов. Київ: Олімпійська література, 2008. С. 320–354.
- Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб. Київ: НОК, 2011. 335 с.
- Жайворонюк О.О. Формування здоров'язбережувальних компетентностей учнів засобами олімпійської освіти : квал. робота : 014 Середня освіта (Фізична культура) / Херсон, 2020. 59 с.
- Кольцова О.С. Впровадження олімпійських цінностей у компетентісну освіту нової української школи / О.С. Кольцова, К.С. Кострікова // *Традиції та інновації у підготовці фахівців з фізичної культури та фізичної реабілітації*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, 2019. С. 16

6. Матюнина Н.В. Методика оцінювання фізкультурно-валеологічної образованості у учасників молодших класів / Н.В. Матюнина, С.В. Барабашов // *Проблеми совершенствования олимпийского движения, физической культуры и спорта в Сибири*. Омск: Сиб-ГАФК, 1998. С. 146-148.
7. Солопчук М.С. Сучасні вітчизняні та зарубіжні підходи до формування здорового способу життя школярів / М.С. Солопчук, А.В. Зайкін, Д.М. Солопчук // *Педагогіка, психологія та медикобіологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. Харків-Донецьк: ХДАДМ (ХХПІ), 2006. №10. С. 233-235.
8. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: навч. посіб. Харків : ОВС, 2008. 406 с.
9. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян. Тернопіль : навч. книга. Богдан, 2001. Ч. 1. 272 с.
10. Яременко О. О. Формування здорового способу життя молоді : стратегія розвитку українського суспільства / О. В. Вакулєнко, Ю. М. Галустян. К. : Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, Укр. ін-т соц. дослідж., 2004. 164 с.

Reference

1. Bratyshtchenko I. V. "Vprovadzhennia zdoroviazbereznykh tekhnolohii u navchalnomu zakladi". URL: <http://teacherjournal.com.ua/>.
2. Bulatova M. (2008), "Suchasni fizkultumo-ozdorovchi tekhnolohii u fizychnomu vykhovanni" / M. Bulatova, Yu. Usachov. Kyiv: Olimpiiska literatura, 2008. S. 320-354.
3. Iermolova V. M. (2001) "Olimpiiska osvita: teoriia i praktyka": navch. posib. Kyiv: NCK, 2011. 335 s.
4. Zhaivoronok O. O. (2020), "Formuvannia zdoroviazberezhuvalnykh kompetentnostei uchniv zasobamy olimpiiskoi osvity" : kval. robota : 014 Serednia osvita (Fizychna kultura) / Kherson, 2020. 59 s.
5. Koltsova O.S. (2019), "Vprovadzhennia olimpiiskykh tsinnosti u kompetentisnu osvitu novoi ukrainskoi shkoly" / O.S. Koltsova, K.S. Kostrikova // *Tradysii ta innovatsii u pidhotovtsi fakhivtsiv z fizychnoi kultury ta fizychnoi rehabilitatsii*: zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kyiv: Tavriiskyi natsionalnyi universytet im. V.I. Vernadskoho, 2019. S. 16
6. Matiunyna N.V. (1998), "Metodyka otsenyvaniya fizkultumo-valeolohicheskoi obrazovannosti u uchashchikhsia mladshykh klassov" / N.V. Matiunyna, S.V. Barabashov // *Problemi sovershenstvovaniya olimpiiskogo dvizheniya, fizycheskoi kultury i sporta v Sybyry*. Omsk: Syb-HAFK, 1998. S. 146-148.
7. Solopchuk M.S. (2006), "Suchasni vitchyzniani ta zarubizhni pidkhody do formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia shkolariv" / M.S. Solopchuk, A.V. Zalkin, D.M. Solopchuk // *Pedahohika, psykholohiia ta medykalohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*. Kharkiv-Donetsk: KhDADM (KhKHPi), 2006. №10. S. 233-235.
8. Khudolii O. M. (2008), "Zahalni osnovy teorii i metodyky fizychnoho vykhovannia" : navch. posib. Kharkiv : OVS, 2008. 406 s.
9. Shyian B. M. (2001), "Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia shkolariv" / B. M. Shyian. Ternopil : navch. knyha. Bohdan, 2001. Ch. 1. 272 s.
10. Iaremenko O. O. (2004), "Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia molodi : stratehiia rozvytku ukrainskoho susplstva" / O. V. Vakulenko, Yu. M. Halustian. K. : Derzh. in-t problem simi ta molodi, Ukr. in-t sots. doslidzh., 2004. 164 s.

УДК 159.947.5

Кириченко Т.В.

кандидат психологічних наук, доцент,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди», м. Переяслав

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається проблема оптимізації мотиваційної сфери студентської молоді у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності; приділено особливу увагу розвитку мотивації досягнення як важливої детермінанти становлення майбутніх фахівців.

Здійснено науково-категорійний аналіз сутності поняття «мотивація досягнення». Виокремлено найбільш значущі чинники мотивації досягнення, які обумовлюються внутрішньо-психологічними й інтеграційними процесами розвитку особистості. Зазначено, що потреба в досягненні розглядається як прагнення людини поліпшити свій результат діяльності та співвідноситься з такими якостями особистості, як активність, ініціативність, наполегливість, які спонукають до постановки та реалізації цілей. Прагнення до успіху отримує статус мотиву діяльності у процесі взаємодії студента з об'єктами навколишнього світу. Стан констатуючого успіху з'являється в емоційно-вольовій сфері особистості тільки в тому випадку, коли очікування студента, його самооцінка співпадають з оцінкою оточуючих. Успіх, як результат реалізації студентом своїх можливостей в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності, визначає активізацію особистісного розвитку.

Зроблено висновок, що переживання успіху у фізкультурно-оздоровчій діяльності сприяє формуванню в студентів стійких позитивних почуттів, а також змінюється рівень їх самооцінки та самоповаги.

Ключові слова: мотивація, потреба в досягненні успіху, мотивація досягнення, особистість, фізкультурно-оздоровча діяльність.